

तस्मात्सूतइति तच्छब्देनसंकर्षणःपरामृश्यते ॥ ३८ ॥ तस्मात्सर्वमितितच्छब्देनप्रद्युम्नः सएवचानिरुद्धाख्योहंकारः ॥ ३९ ॥ एवंत्वंपदार्थप्रद्युम्नादिजनकंजीवमुक्तास्यपूर्वोक्तेनतत्पदार्थेनाभेदमाह योवासुदेवइति ॥ ४० ॥ ४१ ॥ परमकारणत्वंस्वस्यैवाह मत्तइति अक्षरंजीवः क्षरंप्रकृतिमहदहंकारादि सत्कारणं ॥ ४२ ॥ मांप्रविश्येत्युक्तःप्रवेशोनदीसमुद्रदृष्टानेनमाभूदितिस्वस्यउपाधिशबलत्वंनिराचष्टेऽहंहीति पुरुषश्चिन्मात्रःनिष्क्रियःकूटस्थः ज्ञेयएवनतुप्राप्यः सर्वभूतप्रत्यगात्मत्वात् ॥ ४३ ॥ निर्गुणत्वात्सुषुप्ताविववासनाशेषवतीप्राप्तिःनिष्कलत्वान्नसंयोगरूपा अतएवनिर्द्वंद्वः महाकाशघटाकाशयोरिवोपाध्यपगममात्रकृतत्वादभेदस्य अतएवोपाध्यभावाद्वासनादिरूपःपरिग्रहोपिनास्ति ननुविश्वरूपस्यतवकथंनिष्कलत्वमतआह एतदिति अयंरूपवानिति यत्तएतत्त्वयानज्ञातव्यं ॥ ४४ ॥ यतोहं

समनःसर्वभूतानांप्रद्युम्नःपरिपठ्यते॥ तस्मात्सूतोयःकर्ताकारणंकार्यमेवच ॥३८॥ तस्मात्सर्वसंभवतिजगत्स्थावरजंगमं॥ सोनिरुद्धःसईशानोव्यक्तःससर्वकर्मसु ॥ ३९ ॥ योवासुदेवोभगवान्क्षेत्रज्ञोनिर्गुणात्मकः ॥ ज्ञेयःसएवराजेंद्रजीवःसंकर्षणःप्रभुः ॥ ४० ॥ संकर्षणाच्चप्रद्युम्नोमनोभूतःसउच्यते ॥ प्रद्युम्नाद्योनिरुद्धस्तुसोहंकारःसईश्वरः॥ ४१ ॥ मत्तःसर्वसंभवतिजगत्स्थावरजंगमं ॥ अक्षरंचक्षरंचैवसच्चासच्चैवनारद ॥ ४२ ॥ मांप्रविश्यभवन्तीहमुक्ताभक्तास्तुयेमम॥ अहंहिपुरुषोज्ञेयोनिष्क्रियःपंचविंशकः॥ ४३ ॥ निर्गुणोनिष्कलश्चैवनिर्द्वंद्वोनिष्परिग्रहः॥ एतत्त्वयानविज्ञेयंरूपवानितिदृश्यते॥ ४४ ॥ इच्छन्मुहूर्तान्नश्येयमीशोहंजगतोगुरुः ॥ मायात्येषामयासृष्टायन्मांपश्यसिनारद ॥ ४५ ॥ सर्वभूतगुणैर्युक्तंनैवंत्वंज्ञातुमर्हसि ॥ मयैतत्कथितंसम्यक्तवमूर्तिचतुष्टयं ॥ ४६ ॥ अहंहिजीवसंज्ञातोमयिजीवःसमाहितः ॥ नैवंतेबुद्धिरत्राभूदृष्टोजीवोमयेतिवै ॥ ४७ ॥ अहंसर्वत्रगोब्रह्मन्भूतग्रामांतरात्मकः ॥ भूतग्रामशरीरेषुनश्यत्सुननशाम्यह ॥ ४८ ॥ सिद्धाहितेमहाभागानरात्येकांतिनोभवन् ॥ तमोरजोभ्यांनिर्मुक्ताःप्रवेक्ष्यन्तिचमांमुने ॥ ४९ ॥ हिरण्यगर्भोलोकादिश्चतुर्वक्त्रोनिरुक्तगः ॥ ब्रह्मासनातनोदेवोममबद्धर्थचित्तकः ॥ ५० ॥ ललाटाच्चैवमेरुद्रोदेवःक्रोधादिनिःसृतः ॥ पश्यैकादशमेरुद्रान्दक्षिणंपार्श्वमास्थितान् ॥ ५१ ॥

मुहूर्तान्नश्येयंअदृश्योभवेयं इच्छन्नितिमदीक्षामात्रंसृष्टिसंहारावित्यर्थः देवतादिवददर्शनेपिविश्वरूपत्वंनापैतीत्याशंक्याह मायेति निष्कलस्यममवैश्वरूप्यमेवमायेत्यर्थः ॥ ४५ ॥ सर्वभूतगुणैःस्वरूपादिभिरेवंप्रकारेणयुक्तंमांज्ञातुंनार्हसिनिर्गुणत्वान्ममेत्यर्थः ॥ ४६ ॥ संज्ञातःजीवत्वेनसम्यक्ज्ञातः पाठांतरेजीवस्योपकरणभूतःसंघातःजडवर्गोप्यहमेव जीवलयाधिष्ठानत्वाज्जीवोप्यहमेवेतिभावः यतःजडाजडवर्गात्माऽहमेवततोहेतोश्चक्षुषामादृष्टासोपाधिकःसमष्टिजीवएवमयादृष्टोनत्वीश्वरइतिनमंतव्यंजीवादिरूपेणममैवावस्थानादित्याह नैवमिति ॥ ४७ ॥ स्पष्टार्थोप्यायशेषः ॥ ४८ ॥ ४९॥ ५०॥ ५१॥